

Kvotetaket må ned til norsk mål

Torbjørn Norland er medlem av mjølkeutvalget i NBS og har mange års erfaring fra forhandlingsutvalget. Han, og utvalget, er helt klare på at kvotetaket må halveres – ned til norsk målestokk.

AV LEONID RØDSTEN

– Halvering av kvotetaket er et viktig for å signalisere hvordan norsk landbruk er og skal være. Halvering av kvotetaket er klimavennlig og ikke minst er det et bidrag til å sikre generasjonskifte i mjølkeproduksjonen, sier han.

To roboter er unorsk

Norland var med da et samla landbruk sa nei til jordbruksavtale i 2014, den gangen staten ville heve taket for mjølkekvote til 1 200 000 liter.

– Dumt nok mente stortingsflertallet den gangen av det var fornuftig å «redusere» taket til 900 000 liter. Men dette er langt unna norsk landbruk, sier han.

Han viser til at en tredel landets teiger er på mindre enn ti dekar.

– Det tilsier at det blir mye kjøring for å samle inn fôr og kjøre ut gjødsel fra et bruk som skal samle 1000 mål. Det er ikke mange steder i Norge det går an å samle så mye jord på et bruk. Det synes også i referansebruk nr 14 som viser at disse har 60 % leiejord.

Jord bestemmer

Norland viser til at to roboter var målestokken for gjeldende kvotetak på 900 000 liter.

– Det skal være tilpassa to roboter. Men det er ikke roboten som skal være avgjørende for norsk landbrukspolitikk. Det er heller ikke størrelsen på fjøset som skal være malen. Det er jorda på gården som skal bestemme størrelsen på bruket.

Han er klar på at en halvering av dagens kvotetak, til 450 000 liter, er det riktige. Da ligger det inne muligheten for å justere produksjonen etter markedet. Vi har sett behovet siste året da forholdstallet måtte opp for å få nok mjølk til forbrukerne.

Klima og rekruttering

– Det er avgjørende nå at faglaga blir enige om å senke kvotetaket. I alle forhandlinger jeg har vært med på har bondelaget ikke vært med på et slikt krav. Nå må de også se at det er eneste veien å gå, sier Torbjørn Norland.

– Alle må nå forstå at vi ikke har et eneste mjølkebruk å miste. Blir flere borte så klarer vi snart ikke balansere produksjonen til markedets behov.

Han holder også fram klimafordelen med lavere kvotetak.

– Det blir ganske enkelt mindre kjøring, sier han.

Og for rekruttering er det like opplagt.

– Det er ingen ungdommer som kan ta over bruk det er investert ti millioner eller mer i. Fortsetter utviklinga så er det

–Vi må ha fokus på virkeligheten når vi lager landbrukspolitikk. 450 000 liter i kvotetak er en del av virkeligheten, sier Torbjørn Norland, her sammen med forhandlingsutvalget i 2019; Kjersti Hoff og Elin Bergerud.

ikke lenger bønder som eier gårdsbruka. Da er det banker, fond eller butikkjeder som eier

bruka, og noen er ansatt for å drive. Sånn har det gått i både Danmark og Sverige. Vi har

ennå muligheten for å hindre den utviklinga i Norge, sier Torbjørn Norland.

Studieringene i gang

Tida er inne for studieringer foran årets jordbruksforhandlinger. Starten i år gikk som «teamsmøte» som seg hør og bør i disse koronatider.

AV LEONID RØDSTEN

Det var hele 140 som fikk med seg starten med innledninger av styreleder Kjersti Hoff, den nye generalsekretæren, Anders Nordstad, og assisterende generalsekretær Vilde Haarsaker.

I tillegg gledet tilhørerne seg over Aps Nils Kristen Sandtrøen som hylla politikken til Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Etterpå var det en kort debattunde i møtet før alle gikk til sitt for å forberede lokallagas innspill til årets krav.

Hyllet NBS

– Norsk Bonde- og Småbrukarlag er kanskje den organisasjonen i Norge som nå sitter på de viktigste politiske løsningene for å oppnå samfunnsforbedringer på avgjørende felt for oss alle, innleda Sandtrøen med, og minte om «kriseforliket» fra 30-tallet. Han sa det går an å snu samfunnsutviklinga i ei krevende tid når bønder, fiskere og arbeidere går sammen.

–Uansett om det er 30-tallet eller vår tid så vil alltid et viktig spørsmål være hvordan skal vi bruke ressursene.

Han påsto at mange av NBS sine kampsaker er med som konkrete forslag til Aps nye program.

Ikke helt «etter boka»

Det Sandtrøen sa på nettmøtet,

Utfordringene for Ap vil, som i mange tiår etter 30-tallet, å «redusere forskjellene».

sammenlikna med forslaget til Ap-program, samsvarer ikke helt. Bønder må håpe på at Nils Kristen Sandtrøen bruker tida godt fram til Ap-landsmøtet for å få programmet til å stemme.

Han sa at Ap går for 50 % sjølforsyning korrigert for import fôr. I programmet står det: «Produce norsk mat og fôr på norske ressurser. Sørg for størst mulig selvforsyning gjennom praktisk og langsiktig klimatilpasning av jordbruket».

Kvotetak

Sandtrøen støtter NBS fullt ut i kravet om senka kvotetak. NBS vil halvere det fra 900 000 til 450 000 kilo. Aps program «tar de den ikke helt ut». Det står:

«Sikre melkeproduksjonen i distriktene med justert og lavere kvotetak og en kvotepolitikk for melk som styrker kanaliseringpolitikken».

Støtte til 30 kyr og mindre

Nils Kristen Sandtrøen var opptatt av strukturen i landbruket. Han sa at det skal satses på bruk med 30 kyr og mindre. I programmet står det dette om struktur:

Nils Kristen Sandtrøen (Ap) hylla Norsk Bonde- og Småbrukarlags politikk som den beste for det meste. Han trakk fram valgplakaten «By og land – hand i hand». Men hans partiprogram har store mangler så langt.

«Innenfor husdyrproduksjonene vil vi bruke bredden av virkemidler for å unngå ubalans, sentralisering og uønsket gjeldsvekst».

Gammel og ny historie

Sandtrøen viste til gode gamle dager da parola var «By og land – hand i hand». Han skrøyt av landbruksminister Hans Ystgaard i Johan Nygaardsvolds regjering (1935-45) basert på forliket mellom Arbeiderpartiet og datidas Bondepartiet.

Men de fleste bønder i dag husker lettere den rødgrønne regjeringa fra 2005 - 2013, med Ap, Sp og SV. Det ga ikke det store løftet verken for landbruket eller distrikta.

Det blir spennende å se om Nils Kristen Sandtrøen vinner helt fram med sine synspunkter i partiet fram mot landsmøtet.

NBS-mjølkeutvalgets forslag til kvoteendringer

Mjølkeutvalget i NBS, ved leder Hilde Mellum, fremmer dette som forslag til årets jordbruksforhandlinger.

1. Mjølkekvote settes til 450 000 l for kumelk og 150 000 l for geitemelk. Dette har ikke tilbakevirkende kraft. Melkeroboten er for mange en kapasitetsgrense. Skal vi beholde en fleksibilitet i kvoteordningen, er det viktig at melkeprodusenter ikke drives til kapasitetsgrenser, og beholder muligheten til å følge opp justeringer i forholdstallet for melkekvote.
2. Stopp for inngåelse av nye kvoteleiekontrakter etter 1. juli 2021. Eksisterende kvoteleiekontrakter kan videreføres til utløp av kvoteleieperioden, men ikke lengre enn 10 år.
3. Halvparten av grunnkvota kan omsettes privat, resten

kjøpes opp av staten.

4. Det gis ikke mulighet for å leie ut og inn kvote.
5. Investeringstøtte til for investeringer i melkefjøs med inntil 30 melkekyr heves til 50 % av godkjent kostnadsoverslag. Investeringstøtte til melkefjøs med flere enn 30 melkekyr beholdes maksimal tilskuddsprosent på 35 % som i dag og inntil 2 mill.
6. I årets jordbruksforhandlinger settes det av midler (20 000 kr/per gårdsbruk med båsfjøs) slik at det kan lages driftsplaner for tilpasning av båsfjøs til de nye kravene i 2024 (kalvings/syke bingje) og løsdrift i 2034.

Hilde Mellum er leder for mjølkeutvalget i NBS.